

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿԸ ԲՈՆԻ ՄՏԱԻ ԵՒ ԳՐԱԽԵՑ ՊԱՔՈՒՆ

ԱՌԻՒՆԱԼԻ ԲԱՆՈՒՄՆԵՐ ԲԱՆԱԿԻ ԵՒ ԱԶԵՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ. 500 ՄԵՌԵԱԼ ԵՒ ԲԱԶՄԱԹԻԻ ՎԻՐԱԿՈՒՆԵՐ

ՆԱԽԻՉԵՒԱՆ ԻՆՔՉԻՆՔ ԱՆԿԱԽ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ՀՈՉԱԿԷ

Իրանեան ԻՐՆԱ մամուլի գործակալութիւնը երկէ թե՛ բանկէն հաղորդեց, թէ Նախիջևանի Ինքնավար Հանրապետութիւնը, որ մաս կը կտրէ Խ. Ատրպէյճանին եւ կը դրանուի Խ. Հայաստանի, Իրանի եւ Թուրքիոյ միջեւ, ինքզինք անկախ հանրապետութիւն հռչակած է, միաժամանակ օգնութիւն խնդրելով Իրանէն ու Թուրքիայէն: ԻՐՆԱ աւելցուց, որ հազարաւոր ազերիներ Նախիջևանէն անցնելով Իրան, ապաստան գտած են մզկիթներու մէջ: Ըստ գործակալութեան, խորհրդային բանակային ստորաբաժանումներու մուտքը Պաքու՝ ուղղուած է ոչ միայն Ատրպէյճանի եւ խորհրդային խաղաղական միա հանրապետութիւններու դէմ, այլեւ՝ բովանդակ խաղաղակառուցողական ջանքերու:

Այսուհանդերձ, Նախիջևանի անկախութեան մասին հաստատող որեւէ այլ ազերի ոչ մէկ լուր կարելի եղաւ բազմի երկէ:

ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ ԵՒ ԱՅՈՒՐ

Սրբաւանի մեր յատուկ թղթակիցը երկէ անուշ ֆաբուլ ստեղծեց ինտելեկտուալ տեղեկութիւնները:

17 Յունուար 1990ին յայտարարուած սփարդակային վիճակը եւ կրակմարը գործադրութեան գրուած է Արցախի, Աղդամի, Ճիւղիւղի, Ֆիզիլի, Գուպաթի, Լաչինի, Բելաքոնուրի եւ Միր-Պաշիբի մէջ, նաեւ՝ Պաքու (Ատրպէյճան): Սփարդակային վիճակի հրամանատար՝ Զօր. կուսուցիչով հետեւեալ հրահանգները հրատարակուած է.

- 1. Արցախում են հաւաքները, ցայցերը, գործադրութիւնը, մշակութային կամ որեւէ այլ կարգի հաւաքումները:
- 2. Գրաքննութիւն տեղեկատու միջոցներու վրայ:
- 3. Բաց թողուլ «Միացում» շարժումը:
- 4. Լուծարքի ենթարկել Աղդամի Խորհուրդը:
- 5. Ոչ պաշտօնական հրատարակութիւնները արգելուած են:
- 6. Հայոց ինքնապաշտպանական բոլոր նախաձեռնութիւնները, ներառեալ զէնք կրելը, խտրու արգելուած են:
- 7. Կրակմարը ուժի մէջ է զիջելուան ժամը 12էն առաւօտեան 6ը:
- 8. Երջաններու ոչ-բնակիչ անձերուն հրահանգուած է հեռանալ 21 Յունուար 1990էն սկսեալ:

Արցախի եւ Հայաստանի շրջափակումը կը շարունակուի: Արմենիայի Ստեփանակերտի թղթակիցին համաձայն, Ղարաբաղի զէնք Ատրպէյճանի շղթայաղերծած շարժումը կը մտայ որեւէ ժամանակէ աւելի դորաւոր:

Վառլանիթի պահար համապարտ է, ինչ որ նկատելի է Երևանի փողոցներուն մէջ ինքնաշարժներու թիւի կտրուկ նուազումէն: Վրաստանը իր սեփական պահանջներէն Հայաստանին տրամադրած է 70 հազար թոն վառելիքի ջերմոցման եւ այլ նպատակներով:

Չեքրակարուած է ամերիկեան Էմ. Յ. Տ. հրացանով եւ փամփուշաներով զինուած ազերի մը:

Երկէ զիջել հայկական պատկերաստիւնը ելոյթ ունենալով, հաղորդակցութեանը նախարար Ռուբեն Գալստիան փոխանցուց, թէ փոխադրական կապը վերահաստատուած է Երևանի եւ Ստեփանակերտի, Ծահուանի, Գետաշինի եւ միւս շրջաններուն միջեւ:

Նոյնպէս երկէ զիջել, պատկերաստիւնի «Լրբեր» յայտարարով ելոյթ ունեցաւ Շ. Շ. Ծ. Գործադիր Մարմնի անդամ եւ Գերագոյն Խորհուրդի երեսփոխան Լեւոն Տէր Պետրոսեանը: Ան յատկապէս շեշտեց, թէ Պաքուի մէջ 50է աւելի հայերու սպանողը, հարիւրաւորներու վիրաւորուելը եւ հազարաւորներու բռնադատելը հետեւանք են Ատրպէյճանի եւ կեղծական կառավարութեան դատարարութեան: Բացի Պաքուէն, բաւան, զոհեր ինկած են Արցախի հիւսիսը եւ Ծահուանէն: Այս բոլորը կը պատահին նոյնիսկ այն պղուշացումներէն ետք, երբ Ստեփանակերտի սպանողին յետոյ հայերը ուղղեցին կեղծական իշխանութեանը՝ թէ նման արարքներ կրնան կրկնուիլ: Լ. Տէր Պետրոսեան այս սպանութիւններուն համար պատասխանատու նկատեց կեղծ. կառավարութուն համար պատասխանատու նկատեց կեղծ. կառավարութունը: Երբ յատկապէս 28 Նոյեմբեր 1989ի որոշումէն յետոյ, Ան պահանջեց հայկական խորհրդարանի նստաշրջանին վերականգնումը:

Հինգշաբթի զիջել, Ամենայն Հայոց Հայրապետ պատկերաստիւնէն խոսեցաւ ժողովուրդին: Ան իր ցուակցութիւնները յատուկ գոհարու բնասանքներուն: Ան վերջին արարքները նկատեց շարունակութիւնը Ստեփանակերտի: Վերաբերելով նկատեց շարունակութիւնը Մ. Կորյաչովին հովանոյ յայտնեց, թէ նամակ մը յղել էր Մ. Կորյաչովին նամակը հրատարակուած ենք ատենին (Մ. Կ. անկախելով նամակը հրատարակուած ենք ատենին)՝ անկախելով սպանող միջամտութիւն եւ Արցախի հարցի զրական լուծումը սպանող միջամտութիւն եւ Արցախի հարցի զրական լուծումը վերահաստատուած ենք ատենին:

Բոլոր կեղծեցներուն, որ կիրակի (այսօր) հոգեհանգստան պաշտօն կատարուի Պաքուի, Ծահուանի եւ Գետաշինի եւ միւս շրջաններու մեր գոհարուն յիշատակին: Ան հայկական թեմական իշխանութիւններէն պահանջեց ազգու միջամտութիւն կատարել համաշխարհային կարծիքին ձեռնարկը: Ուղղորդելու կեղծեցներով Ատրպէյճանի մէջ հայերու սպանողին վրայ: Վերահաստատուած կը յղեց նաեւ կեղծեցներուն համաշխարհային Խորհուրդին եւ բոլոր կեղծեցներուն:

Հայաստանի մէջ կացութիւնը կը մնայ խիստ լարուած. ամէն ժամ կը փորձէլ ցտնել ուղիներ՝ գրութիւն բարեկարգելու համար: Մարդիկ մտած են այլեւս, որ վառարանի թէն բացի չուտով կարելի պիտի զգացուի նաեւ առաջին անհրաժեշտութեան այլ սպանողներուն:

ԶՐԱԿՅՈՒԹՆԱՆ ԾԱՐԺՈՒՄՆԵՐ ՍՓՈՒԹԻ ՄԷՋ

Նիւ Եւրոպի մեր թղթակիցին հետախօսով կ'իմանանք, թէ նախորդ օրերուն նման երկէ ցայցերն ու զորակցութեան շարժումները շարունակուած են հայկական արտասահմանի մէջ, սկսելով Նիւ Եւրոպէն, որուն «Փայազ» հրատարակչի վրայ հայ ցուցարարներ պահանջած են ազգու միջամտութիւն փրկելու համար հայ ժողովուրդը Պաքուի եւ այլ շրջաններու մէջ:

Նմանօրինակ ցայցեր կատարուած են նաեւ Փարիզի, Պեռնի եւ Լոս Անճելըսի մէջ:

Միւս կողմէ, Քանադայի Հայոց Առաջնորդ Գերշ. Տ. Վաղդէն Արք. Քեղեցեան, ընկերակցութեամբ թեմական Խորհուրդի նախագահ Ընկ. Տորթ. Ա. Կիսնճեանի եւ Առաջնորդարանի ղեկավար Ընկ. Հ. Նազարեանի, Հինգշաբթի օր մեկնած են զանապաղային մարտերակառ ՕՐԹԱՍՏԱՆ, բնակական իշխանութեանը գորակցութիւնը խնդրելու:

Բաց աստի, արտասահմանի զանազան պապութիւններու մէջ կը կատարուին ժողովուրդային հանգանակութիւններ ի նպաստ Պաքուէն բռնապաշտուած հայերուն, կազմակերպութեամբ Ռ.Ա.Կ. եւ Հ. Յ. Գ. ի, իսկ կարգ մը վայրերու մէջ նաեւ Ս. Գ. Հ. Կ. ի:

Միւս կողմէ, Փարիզէն հասած լուրերը կը յայտնեն, թէ Հ. Յ. Գ. ի տեղւոյն Կ. Կոմիտիի կարգակերպած կամարներու հաւաքագրումը գտած է լայն արձագանք, եւ շուրջ 400 կամարներ պատրաստակամութիւն յայտնած են մեկնելու հայրենիք: Ներքին ինքնահանգստացումի եւ արտաքին փրփուկանախ շիկացման միտող այս նախաձեռնութեան առաջին արձագանքները եղած են Լիբանանէն Փրանսա հաստատուած հայերը:

Ս. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԱՐՄՈՒՄՆԵՐ

Գրեմիինի ղեկավարութիւնը անակնկալօրէն կարծրացուց իր դիրքը Անդրկովկասի միջազգայնական նկատմամբ եւ Ռեքրաթ օր վերջնազգի տուտ խոստարաններուն՝ պարզեցնելու իրենց վայրագութիւնները, որոնք հետեւանքները կրնան դուրս ելլել «ողբերական վիճակէն» եւ վերածուիլ «աղբային աղտի»: Այս կացութիւնը չի կրնար այսպէս շարունակուիլ: Ղեկավարութեան այս ազդարարութիւնը հրատարակուեցաւ Խորհրդային Միութեան Համայնավար կուսակցութեան պաշտօնակերպ «Փրատա»-ի Ռեքրաթի թիւին մէջ առաջին էջով:

Ս. Միութեան նախագահ Կորյաչով խօսք անելով աշխատանքներու, զիւղացիներու եւ մտաւորականութեան հետ երկրորդ օրուան հանդիպումին ըստ թէ «Անդրկովկասի մէջ կացութիւնը չի բարելաւուիլ: Ռեքրաթ ի յայտ եկան Ատրպէյճանի մէջ, որոնք կը պահանջեն բաժնուիլ Խորհրդարանի Միութեան եւ կարգել Ատրպէյճանական խաղաղական շարժումները մը: Բայց այդ ուժերը չեն վայելել արգելի ժողովուրդի մեծամասնութեան նկատմամբ»:

Հանդիպումի ընթացքին խօսք ասած են նաեւ ժողովուրդական ներկայացուցիչներ եւ պահանջած են խիստ վերաբերում ցայց ասլ խոստարաններու հանդէպ: Անոնք աւելցուցած են թէ իր կարգապահութիւնը վերահաստատուի աշխատանքի եւ ընկերային կեանքի մէջ, ոչ որ պիտի առե՛լ, բացի անկարգներէ:

Կորյաչովի կարծիքով, խորհրդային բոլոր ժողովուրդները կը պահանջեն խիստ վերաբերում խոստարաններու հանդէպ, սրկազգի ցայց արուի որ իշխանութիւնը գործարար է եւ ակըր կացութեան: Նախագահը հերքեց «աղբային նամու ուժեր» այն ամբաստանութիւնները թէ Մոսկուա կողմնակցութիւն կ'ընէ Անդրկովկասի մէջ ի նպաստ հայերու: Մենք կացութիւնը լուսայէս պահանջուած ենք եւ կուսակցութեան համար երկու ժողովուրդներուն ալ հաւաքագրուած ենք: ԹԱՍՍ լրատու գործակալութիւնը իր կարգին կը յայտնէ թէ խորհրդային ժողովուրդը վճական միջոցա-

տուներ կը պահանջէ, կարող վերահաստատելու համար Անդրկովկասի մէջ: Խորհրդային լրատու գործակալութիւնը արտաջին անգամ ըլլալով ամբաստանեց Ատրպէյճանի ժողովրդական ձեռնարը՝ իրրեւ զլիսուր պատասխանատու խոստարաններու:

ԱՋԵՐԻ ԱՋԳԱՅՆԱՄՈՒՆԵՐ ԿԸ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐ

ԱՋՓԻ Մոսկուայի թղթակիցը հետախօսով կապի մէջ մտած է Պաքուի ժողովրդական ձեռնարկին ճիշտ եւ կացութեան շուրջ լուսարանութիւններ ուղղած է: Բաները կացութեան շուրջ Ռեքրաթ առուտու նոյնը կը: Հազարաւոր ցուցարարներ համախմբուած են Համայնավար կուսակցութեան կեղծական կոմիտէի շէնքը եւ կը պահանջեն առաջին քարտուղար Ապախի Ռահման Վեղիլովի հրամարումը:

Բաները աւելցուցած է թէ Պաքուի ժողովուրդը զո՞ցած է մայրաքաղաքի բոլոր անցները դանդաղան արդիւններով եւ թեյլ չի տար որ խորհրդային բանակը մուտք գործէ քաղաքէն ներս: Գործադուր կը շարունակուի՝ բացի առաջին անհրաժեշտութեան սպասարկութիւններէ: Ռեքրաթ օր Պաքուի թերթերը լայն շտեման:

Ըստ «Ռէյոյթը» թղթակիցին, Պաքուի հայերը կ'ենթարկուին սարսափի եւ նուաստացումի: Ազերի պապագած թարկուին մուտք գործած է հայերու բնակարանները, թախտանք մուտք գործած է եւ ճերանները քաշելով եւ լանած ու ապա ջարդած է եւ ճերանները քաշելով եւ ճեմելով նետած է փողոց, որպէսզի անոնք մեկնեն Պաքուէն: Բողմանարիւր հայեր Հայաստան կը փոխադրուին Մեանայ լիճին մօտ գտնուող ստրպէյճանական վարանները զիւղէն՝ նաւակներով:

Ներկայիս 70 հայ վիրաւորներ՝ որոնք դաշտին հարուանելով վերքեր ստացած են կամ կողն ու անդամները վարդ ու փշուր կըսած՝ կը դարձանուին Պաքուի հիւանդանոցներուն մէջ: Բոլոր հիւանդանոցները խճողուած ըլլալով, պատասխանատուներ յայտնած են թէ նորեր շեն կրնար ընդունիլ եւ թէ պէտք է դանոնք փոխադրել այլեւս գաւառներու հիւանդանոցները:

ԱՐԵԱՆ ԲԱՂՆԻՐ ՊԱՔՈՒՆ ԵՒ ՌՈՒ ԿԱՆ ԱՆԵԼԻ ԲԱՆ 500 ՄԵՌԵԱԼՆԵՐ

Միւս համաձայն «Ռէյոյթը» Մոսկուայի թղթակիցին, խորհրդային ղեկավարութեան եւ բանակի հրամանատարութեան հանդարտութեան եւ ինքնապաշտուած կողերը անարձագանք մտացած ըլլալով ազերի բարբարոսներու կողմէ, Ռեքրաթ զիջել՝ բանակի հրամայները բռն ուժով եւ անտեսելով դուրս արդիւնները, սկսած են առաջանալ զէնքի Պաքուի կեղծները: Ազերի ազգայնամոլներ կրակ արցած են խորհրդային զօրքին վրայ, որուն իր փոխադարձութիւն եւ բազմաթիւ օրեր տեսող վարանումներէ յետոյ՝ զինուորները կրակած են իրենց վրան յարձակողներուն եւ կրակողներուն:

«Ռէյոյթը» թղթակիցը, Մոսկուայէն հարցազնուելով ազերի ժողովրդական ձեռնարկին բաները մը կը հաղորդէ թէ կան աւելի քան 500 մեռելներ Պաքուի փողոցներուն մէջ, ուր սարքուած է արեան խեղճական բազնիք մը: Կան նաեւ անհաշուելի վիրաւորներ: Մայրաքաղաքի բոլոր հիւանդանոցները լցուած են վիրաւորներով եւ ուրիշներ այժմ կը փոխադրուին թաղամասերու հիւանդանոցները:

Բաները աւելցուցած է թէ կոմիտէն՝ բանակին եւ ազերիներու միջեւ՝ շարունակուած են միջնէ զիջելը ժամը 23ին եւ ընդգծած է թէ «ներկայիս կատարեալ պատերազմ մը տեղի կ'ունենայ Պաքուի փողոցներուն մէջ»:

Երկուամսեան լրատու գործակալութեան թղթակիցը կապի մէջ մտած է նաեւ ուրիշ բաների մը՝ Մահմուտ Քեհաւանի մէջ մտած է նաեւ, որ յայտնած է թէ խորհրդային բանակը Պաքու մուտք գործեց ոչ միայն ցամաքէն՝ վերցնելով բոլոր արդիւնները, այլ նաեւ կասպից ծովէն: Բաները աւելցուցած է թէ կրակողի ձայներ կը լսուին քաղաքին կեղծներ ու արուարձաններուն մէջ, ուր կը գտնուին բոլոր անցարդները: Բանակը հրամայելով քաղց անցարդներուն ուղղութեամբ: Կան բազմաթիւ մեռելներ եւ վիրաւորներ: Մայրաքաղաքի ամբողջ բնակչութիւնը, կը շեշտէ բաները, լծուած է զիմարութեան՝ խորհրդային զօրքերու դէմ:

Մոսկուայէն, միջազգային լրատու սպասարկութիւններ երկէ առուտու հաղորդեցին թէ բախումները շարունակուած են ամբողջ զիջելը, բայց բանակը կրցած է մայրաքաղաքի մեծ մասին վրան հաստատել իր հակակշիւրը:

ԻՐԱՆԵԱՆ ԱՋԳԱՅՆԱՄՈՒՆԵՐ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ

Իրանեան ԻՐՆԱ լրատու պաշտօնական գործակալութիւնը Ռեքրաթ օր հաղորդեց թէ ազերիներու զէնք Ատրպէյ

91
ԹՈՇ
60է
20
Հոթն
Մարտ
նախա
բուկ
ւելու
ներս
պատ
տութ
կատ
Մարդ
պիտ
բլու
նու
աւել
ն
ուեց
բան
առ
Մո
յա
սկ
ու
ս
Հ
և
9
4
ս
Հ
3